



LAUSUNTO

1.11.2019

Sosiaali- ja terveysministeriö

kirjaamo@stm.fi

kirsi.paivansalo@stm.fi

Tunniste: STM064:00/2019

Asia: Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry:n lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi aikuiskoulutusetuuksista annetun lain muuttamisesta

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry haluaa lausua Sosiaali- ja terveysministeriössä valmisteltua luonnosta hallituksen esitykseksi, jossa ehdotetaan uudistettavaksi soviteltua aikuiskoulutustukea ja palkansaajan aikuiskoulutustuen määräytymistä koskevia säännöksiä.

Rinteen hallitusohjelmassa nousee esille vahvasti jatkuva oppiminen. Hallitusohjelmassa on esimerkiksi Työllisyysrahaston tehtävien laajentamista koskevan selvitystyön tekeminen, mikä on JHL:n mielestä kannatettavaa.

”Selvitetään mahdollisuudet laajentaa työllisyysrahaston tehtäviä tukemaan nykyistä laajemmin aikuisten osaamisen kehittämistä ja työkyvyn ylläpitämistä.” (Osallistava ja osaava Suomi s.139)

JHL:n mielestä tavoitteena tulisi olla, että työssäkäyvillä olisi mahdollisuus opiskella työn ohessa siten, että samalla turvataan riittävä toimeentulo. Useat JHL:n jäsenet joutuvat tulevaisuudessa tilanteeseen, jolloin omaa osaamista tulee päivittää tai hankkia jopa uusi ammatti. Esimerkkinä varhaiskasvatuksen lainsäädännön muutos, joka edellyttää korkeakoulututkintoa yhä useammalta varhaiskasvatuksen ammattilaiselta.

JHL pitää luonnosta hallituksen esitykseksi aikuiskoulutustukietuuksien muuttamiseksi myönteisenä ja ajankohtaisena. JHL haluaa ottaa kantaa hallituksen esityksen muutamiiin kohtiin. Muutoin tuemme Suomen ammattiliittojen keskusjärjestö SAK ry:n lausuntoa.

Soviteltu aikuiskoulutustuki

Aikuiskoulutustuen kokonaiskesto ei ehdoteta muutoksia. Aikuiskoulutustukea on mahdollista saada yhteensä 15 kuukauden ajan työuran aikana. Tällä hetkellä kuitenkin lyhytkin opiskelu kuluttaa kokonaisen aikuiskoulutustukikuukauden, vaikka tukea saisi soviteltuna. Täysimääräinen aikuiskoulutustukikuukausi on laskennallisesti 21.5 päivää. Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että soviteltu aikuiskoulutustukikuukausi olisi 10.75 päivän mittainen. Jatkossa jos henkilö siis nostaisi ainoastaan soviteltua aikuiskoulutustukea, olisi tukea mahdollista saada 30 kuukauden verran. Tukea haettaisiin jälkikäteen, kun kuukausittainen toteutunut tulo on selvillä.

JHL:n mielestä uudistus edistäisi työn ja opiskelun yhteensovittamista tehdessään sovitellusta aikuiskoulutustuesta mielekkään vaihtoehdon. Esitys on tältä osin kannatettava.



LAUSUNTO

1.11.2019

Aikuiskoulutustuen määrä

Aikuiskoulutustuki koostuu perusosasta ja ansiosidonnaisesta osasta. Työllisyysrahaston mukaan: ”ansio-osa on 45 % päiväpalkan ja perusosan erotuksesta. Jos palkka kuukaudessa on suurempi kuin 105-kertainen perusosa, ansio-osa on tämän rajan ylittävältä päiväpalkan osalta 20 prosenttia.” Esityksessä ansio-osaa alennettaisiin 43 prosenttiin. Jos palkka olisi kuukaudessa suurempi kuin 95-kertainen perusosa, taitekohdan ylittävältä osalta maksettaisiin 20 % ansio-osa.

Lain perusteluissa todetaan, että aikuiskoulutustuen etuusmenot supistuisivat arviolta 5.3 prosentilla, ja vuoden 2018 etuusmenoihin suhteutettuna 9 miljoonalla eurolla vuodessa. Aikuiskoulutustuki supistuisi kaikilla täyttä aikuiskoulutustukea saavilla. Hallituksen esityksen mukaan 57 prosentilla nykyisistä etuudensaajista tuki supistuisi alle 100 euroa kuukaudessa ja vajaalla 40 prosentilla tuki supistuisi yli 100 eurolla kuukaudessa. Perusteluissa todetaan, että aikuiskoulutustuen supistaminen todennäköisesti vähentäisi kokoaikaisen aikuiskoulutustuen käyttöä ja siten edistäisi esityksen tavoitteita eli työn ja opiskelun yhteensovittamista. Toisaalta leikkausta perustellaan sillä, että näin varaudutaan mahdolliseen huomattavaan sovitellun aikuiskoulutustuen suosion kasvuun.

On mustettava, että vuonna 2017 aikuiskoulutustuen perusosaa leikattiin 15 %, samalla kun tuen kesto supistettiin 19 kuukaudesta 15 kuukauteen. Nyt esitetty leikkaus kohdistuisi tuen ansio-osaan. Ansio-osan leikkausten vaikutukset ovat merkittävät pienituloisilla, joilla aikuiskoulutustuki kokonaisuudessaan on selkeästi pienempi kuin hyvätuloisilla.

JHL:n mielestä aikuiskoulutukea tulisi kehittää siten, että tuki mahdollistaa opiskelun niin työn ohessa (soviteltu aikuiskoulutustuki) kuin täysipäiväisesti. Esitetyt muutokset sovitellun aikuiskoulutustuen uudistamiseksi olisi mahdollista toteuttaa ilman leikkausta aikuiskoulutustuen ansio-osaan. Työn ja opiskelun yhteensovittamisen edistämisen kannalta aikuiskoulutustuen leikkaaminen ei ole perusteltu vaihtoehto, eikä edistä lakiesityksen tavoitteita.

Tutkintojohteinen opiskelu edellyttää usein täysipäivästä opiskelua. Opiskelija itse ei usein voi vaikuttaa siihen, miten opinnot on järjestetty. Aikuiskoulutustuen pienentäminen siis heikentäisi mahdollisuuksia osallistua kokoaikaiseen koulutukseen, olettaen että tuen pieneminen estäisi opiskeluun osallistumisen. Vaikka uudistus kokonaisuudessaan lisäisi sovitellun aikuiskoulutustuen käyttöä, aikuiskoulutustuen heikennys saattaisi heikentää motivaatiota hakeutua kokoaikaisiin opintoihin. Tämä ei voi olla tavoite. Esityksen mukaan ehdotetun mallin tavoitteena on kustannusneutraalisuus sekä kustannusten kasvuun varautuminen. Käytännössä esitys pienentäisi aikuiskoulutustukea.

Lisätietoa:

koulutuksen ja yhteisten palvelujen päällikkö Anne Karjalainen, puh. 050 341 0749
koulutuspoliittinen asiantuntija Janne Hernesniemi, puh. 050 361 1019



LAUSUNTO
1.11.2019

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry

A handwritten signature in blue ink that reads 'Päivi Niemi-Laine'.

Päivi Niemi-Laine
puheenjohtaja

A handwritten signature in blue ink that reads 'Teija Asara-Laaksonen'.

Teija Asara-Laaksonen
toimialajohtaja